

Tønder 4 Skjæpper 1 Fdfr. 1½ Album, og paa Randbølls-Hede under Velle Amt 18 Coloniefteder, med et Hartkorn af 36 Tønder 1 Skjæppe. Disse Eiendommens Besiddere benævnes vel Fæstere og have modtaget Fæstebreve, men deres Retsforhold ere, ifølge de til forskjellige Tider ved kongelige Resolutioner dem tilfagte særegne Rettigheder og Benaadninger, af den Bestaffenhed, at dette Guds ikke, uden aabenbar Tilfidesættelse af disse Tilfagn, kunde undergives de almindelige Forfrifter i Loven af 8de April 1851, om Statens Fæstegodses Overgang til Selveiendom, hvorfor det ogsaa, under Forhandlingerne om denne Lov paa sidste Rigsdag, fra Regjeringens Side blev ytret, at de her omhandlede Coloniefteder ei kunde henføres under Statens almindelige Bøndergods, og at disse Steders, iøvrigt af flere Grunde hensigtsmæssige og lange paatænkte, men formedelst de senere Aars uheldige Conjunctioner udsatte, Overgang til fuldkommen Selveiendom kunde ordnes ved en egen Lov, der tog tilbørligt Hensyn til de her foreliggende særegne Retsforhold.

Allerede fra Begyndelsen af det forrige Aarhundrede havde den danske Regjering søgt, ved Indrømmelser af flere Benaadninger og Privilegier, at fremkalde Oplysning af de store i Midten af Jylland henliggende Hede-strækninger, navnlig ved de i Forordningerne af 26de Mai 1723 og 30te Novbr. 1751 givne Tilfagn, men der opnaaedes derved intet Resultat, idet Jngen ved Udsigten til de lovende Begunstigelser lod sig bevæge til at bosætte sig paa disse Heder. Man bestemte sig derfor til at indkalde Colonister fra Thyssland, medens man ved dertil bestilte Commissarier lod Grændserne bestemme for de Hede-strækninger, paa hvilke man vilde anvise de indkaldte Nybyggere Bopæl og Jord. I et trykt Skrift om Alheden og dens Colonier af den daværende Coloniepræst F. L. Carstens (1839) findes indrykket en Indbydelse til at vandre ind paa Heberne, som under 28de Mai 1759 udstedtes i Frankfurt am Main af en kongelig dansk Legationsraad Johan Frederik Moritz, og som indeholder endeel betydelige Begunstigelser, der tilfagdes de Indvandrede. Ved en nøltagtig Efterfølgelse i det forrige Rentekam-

mers Archiv er der vel forefundet Commissariatet for de Commissarier, der opmaalte Hede-strækningerne, men ei nogen kongelig Resolution, som foranledigede den nysnævnte Indkaldelse — hvorefter der, efter Carstens Opgivende, indvandrede 965 Personer, fordeelte paa 265 Familier — eller de i samme Indkaldelse givne Tilfagn, og maa det saaledes antages, at denne Deel af Sagen ei har været behandlet i Rentekammeret. Ei heller i det forrige danske Cancellies Archiv er fundet nogen saadan kongelig Resolution. Ligefaa lidet have de trykte Rescriptsamlinger nogen Oplysning herom.

Der indeholdes imidlertid tilstrækkelig Oplysning om det oprindelige Retsforhold, hvori de indkaldte Pfaaliske Nybyggere indtraadte, i en i det forrige Rentekammers Archiv forefunden Copie af de første, i det tydske Sprog, af de for Hedernes Bebyggelse udnævnte Commissarier udstedte Fæstebreve, der ere daterede den 31te Decbr. 1764 og ratificerede af det kongelige Rentekammer, ligesom de, efter hvad der yttes i en senere Rentekammerforestilling af 1ste Februar 1785, ere blevne udstedte til alle de oprindelige tydske Fæstere (Bilag A).

Af de fremhævede Bestemmelser i dette Fæstebrev synes at fremgaae, at det egentlig var et saakaldet arveligt Fæste, der skulde indrømmes Colonisterne. Det var ikke engang udtrykkeligen forbeholdt at paalægge dem en Jordbogsafgift, naar de 20 Frihedsaar vare forløbne. Vel skulde der udstedes et nyt Fæstebrev i Døds- og andre Tilfælde — ved hvilke sidste synes at maatte være meent Afstaaelser — men uden Betaling, og selv den Fæstet, der, ved slet Behandling af den ham skændte Eiendom, forbrød sit Fæste, forbrød det kun for sin Person.

Imidlertid vedblev dette første af Rentekammeret ratificerede Fæstebrev dog ei at tjene til Rettefior for alle følgende Fæstebrevs Udstedelse. Da nemlig et kort Antal af de indkomne Nybyggere havde vist sig utilfredse med deres Stilling, efterat de dem i de første Aar contant udbetalte Underholdningspenge vare bortfaldne, endeel ogsaa havde vist en slet Opsyrsel, og derfor i Aarene 1764 og 65 igjen bleve udsorte af Landet, resolverede Rentekammeret under 16de Novbr. 1765, at de herved